

BRJ

วารสารโพธิศาสตร์ปริทรรศน์
BODHISASTRA REVIEW JOURNAL

ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

Vol. 4 No. 2 July - December 2024

ISSN : 2651-1452 (Online)

วารสารโภธิศาสตร์ปริทรรศน์
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567)

BRJ

ISSN: 2651-1452 (Online)
Bodhisastra Review Journal
Vol. 4 No. 2 (July – December 2024)

วารสารโภธิศาสตร์ปริทรรศน์
สำนักงานมูลนิธิโภธิศาสตร์ 117/241 หมู่ 9
ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11110
อีเมล: ajbjournal07@gmail.com

วารสารโศติศาสตร์ปริทรรศน์
ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2567

เจ้าของ: สำนักงานมูลนิธิโศติศาสตร์ 117/241 หมู่ 9 ตำบลบางรักพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11110

บรรณาธิการ:

ศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กองบรรณาธิการ:

รองศาสตราจารย์ ดร. พระวิเทศพรหมคุณ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. วัลภา สบายยิ่ง

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรวีรณัฐ องค์กรสิงห์

มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ วิศิษฏ์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. โอม หุระนันท์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิสมัย ธารเลิศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภิญโญ รัตนพันธ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วีรบูรณ์ วิสารทสกุล

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. แหวนทอง บุญคำ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ดร. สุพัฒน์ แยมอิม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

กำหนดออกเผยแพร่วารสาร:

วารสารโศติศาสตร์ปริทรรศน์ มีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ ดังนี้

- ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

- ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

การส่งบทความพิจารณาตีพิมพ์:

ผู้เขียนเตรียมต้นฉบับบทความตามเกณฑ์เงื่อนไขของวารสารและส่งในระบบที่เว็บไซต์วารสาร <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/BRJ/index> เปิดรับพิจารณาบทความเพื่อตีพิมพ์ตลอดทั้งปี

จุดมุ่งหมายและขอบเขต

วารสารโพธิศาสตร์ปริทรรศน์ (Bodhisastra Review Journal) ISSN: 2651-1452 (Online) มีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่บทความวิจัย และบทความวิชาการ ในสาขาที่เกี่ยวข้องทางด้านสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขา รัฐศาสตร์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาการจัดการ สาขาศึกษาศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ ด้านสังคมศาสตร์ ปีละ 2 ฉบับ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความเช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร

- บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับด้านสังคมศาสตร์ และรวมถึงสหวิทยาการเชิงประยุกต์ด้านสังคมศาสตร์
- บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจารณ์หรือเสนอแนวคิดใหม่

บทบรรณาธิการแถลง

วารสารโพธิศาสตร์ปริทรรศน์ (Bodhisastra Review Journal) ฉบับนี้เป็นปีที่ 4 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2567) ทั้งนี้ทางกองบรรณาธิการยินดีเป็นสื่อกลาง สำหรับนักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาทุกท่าน ที่ประสงค์จะตีพิมพ์เผยแพร่บทความของท่าน ซึ่งจะต้องผ่านการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละสาขาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์อย่างเข้มข้น จำนวน 2 ท่าน จึงกล่าวได้ว่า บทความที่ทางวารสารได้เผยแพร่ไปนั้น มีมาตรฐานทางวิชาการ

กระผมในฐานะบรรณาธิการวารสาร จึงขอขอบคุณท่านผู้มีส่วนในการสร้างงานวิชาการเหล่านี้ นับตั้งแต่เจ้าของผลงาน ผู้ทรงคุณวุฒิ และคณะกองบรรณาธิการ วารสารนี้ยังคงเป็นแหล่งรองรับผลงานดี ๆ ที่สร้างสรรค์เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาในประเด็นที่เกี่ยวข้องทางวิชาการแก่นักวิชาการ และประชาชน ผู้สนใจโดยทั่วไป เพื่อเป็นประโยชน์แก่แวดวงวิชาการต่อไป

ศาสตราจารย์ ดร. สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ
บรรณาธิการวารสารโพธิศาสตร์ปริทรรศน์

สารบัญ

บทความวิจัย

- การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ 1-14
บุษดี อุดชี
- การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร
แบบอภิปรายกลุ่มย่อยนำเสนอในชั้นเรียนนิสิตครุศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 15-20
พระใจ ชินสมโน บุญชัยมิ่ง, ประยูร แสงใส
- การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 21-32
สุภาวดี เทนอิสสระ
- การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ 33-42
วรลักษณ์ โยวะ
- การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 43-52
แคทรียา แสงใส

The Educational Management of Early Childhood Level for Development Child Center under the Local administrative Organization in Thakantho District, Kalasin Province

Busadee Outachee^{1*}

¹Sao Lao Subdistrict Administrative Organization, Nong Kung Sri District, Kalasin Province, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Suntivrc@gmail.com

ABSTRACT

This study aimed to 1) study the management of early childhood education in the child development centers under the local administrative organizations in Tha Khantho District, Kalasin Province, and 2) study the guidelines for developing the management of early childhood education in the child development centers under the local administrative organizations in Tha Khantho District, Kalasin Province. This study was a survey study using a questionnaire to collect data from a target group of 59 people. The discriminant power of the whole version was between 0.50-0.99, the reliability of the whole version was 0.95, and the IOC of the whole version was 1.00. The statistics used in the research were frequency, percentage, mean, and standard deviation, and t-test and descriptive analysis. The results of the study found that 1) The management of early childhood education in the child development centers under the local administrative organizations in Tha Khantho District, Kalasin Province was found to be at a high level overall. The top 3 highest average rankings are: early childhood development network promotion, academics, and activities according to the curriculum and personnel, respectively. 2) Development implementation guidelines found that (1) there should be promotion of budget allocation sufficient to meet the needs, to develop learning management for early childhood, (2) there should be promotion and support for organizing teaching and learning activities regarding writing experience plans, experience management guidelines, documents and curriculum, and (3) there should be promotion of organizing the environment and atmosphere both inside and outside the classroom, to promote student learning.

Keywords: Early Childhood Education, Child Development Center, Under Local Administrative Organizations

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

บุษดี อุตชี^{1*}

¹องค์การบริหารส่วนตำบลเสลา อำเภอนงนุช จังหวัดกาฬสินธุ์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Suntivrc@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจำนวน 59 คน ได้ค่าอำนาจจำแนกรวมทั้งฉบับระหว่าง 0.50-0.99 ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.95 ได้ค่า IOC รวมทั้งฉบับ 1.00 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ t-test และวิธีพรรณนาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า 1) การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรและด้านบุคลากร ตามลำดับ 2) แนวทางการดำเนินงานพัฒนา พบว่า (1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย (2) ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนแผนประสบการณ์ แนวการจัดการประสบการณ์ เอกสารและหลักสูตร และ (3) ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

คำสำคัญ: การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

© 2024 BRJ: Bodhisastra Review Journal

บทนำ

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศไทยมีหลายรูปแบบ ทั้งในแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสถานรับเลี้ยงเด็ก โรงเรียนอนุบาล หรือการจัดการศึกษาระดับอนุบาลในโรงเรียนประถมศึกษา หรือโรงเรียนเอกชน จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หน้า 6 หมวด 1 มาตรา 9 (2) ระบุว่า การจัดการระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากพระราชบัญญัตินี้ทำให้มีการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น การจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นเจตนารมณ์ของรัฐบาลที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองรับผิดชอบตนเองเพื่อให้การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่ สอดคล้องกับความจำเป็นและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นับเป็นกฎหมายที่แสดงเจตนารมณ์ ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่ากฎหมายใดๆ ที่เคยมีมาก่อน และส่งผลให้ทุกพื้นที่ของประเทศไทย อยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง และการบริหารจัดการภารกิจในเขตพื้นที่รับผิดชอบ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ยังคงยืนยันเจตนารมณ์ในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น และเพิ่มบทบาทยูติให้รัฐส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน บทบัญญัตินี้ทำให้นโยบายกระจายอำนาจจากรัฐสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชัดเจนยิ่งขึ้น (อัจฉรา วงษ์เอก, 2552)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทของการศึกษา ในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ ได้บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีสิทธิ์จัดการศึกษาระดับใดก็ได้ ตามความพร้อมความเหมาะสมตามต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้กำหนดให้การศึกษาปฐมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำโดยให้บริการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้ประชาชนผู้ปกครองได้รับบริการ เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ (สำนักบริหารงานการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549) การจัดการศึกษาปฐมวัย ในปัจจุบันแม้จะไม่เป็นการศึกษาภาคบังคับแต่รัฐบาลก็ให้การสนับสนุนส่งเสริมอย่างเต็มที่ โดยมุ่งที่จะเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา เป็นการให้การกำกับดูแลแก่เด็กก่อนวัยเรียน สำหรับการศึกษาปฐมวัยนี้ต้องการให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน ตลอดจนอบรมเลี้ยงดู ให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2548 : 10) และกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยขึ้น เพื่อเป็นหลักสูตรแกนกลางในการจัดการศึกษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ สถานศึกษาในท้องถิ่นสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็ก ครูผู้สอน สภาพสถานศึกษา สภาพปัญหาความต้องการ ความพร้อม เอกลักษณะ ภูมิปัญญา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548)

สาระสำคัญที่เกี่ยวกับแผนขั้นตอนการกระจายอำนาจ วับริหารและการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เปรียบเสมือนโครงสร้างและหลักยึดที่มั่นคงในการจัดการศึกษา และพัฒนาคุณภาพเด็ก ที่เป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่า และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจที่สำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพเหมาะสมกับวัย (เพลินพิศ มนตรีบุตร, 2551) ซึ่งนักการศึกษาสมัยใหม่เชื่อว่าการจัดการศึกษาแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยชุมชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการให้การศึกษาแก่บุตรหลาน โดยส่วนกลางทำหน้าที่กำกับดูแลมาตรฐานการศึกษา เป็นรูปแบบที่มีประสิทธิภาพมีคุณภาพ และเหมาะสมสอดคล้องความต้องการของท้องถิ่น การพัฒนาการศึกษาของประเทศตามกฎหมายต่างๆ และตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันได้ดำเนินการตามแนวความคิดนี้ ดังนั้นชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรได้รับการสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนในท้องถิ่นของตนอย่างรอบด้านและมีคุณภาพสูงสุด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาแล้วเห็นว่า เพื่อให้การดำเนินงานตามนโยบายดังกล่าวประสบผลสำเร็จ การส่งเสริมพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาจึงเป็นความจำเป็น (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รับผิดชอบการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้นเอง ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องสามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความต้องการของผู้เรียน และสามารถสร้างประสบการณ์ในการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างดี ในการจัดการศึกษาของท้องถิ่นมีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยทำหน้าที่ ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาท้องถิ่น เป็นการดำเนินการตามแนวคิดการกระจายอำนาจในการจัดการพัฒนาของชาติไปสู่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการศึกษา อบรม และการฝึกอาชีพตามความ

เหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของรัฐ และมีวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยกำหนดให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริม พัฒนาการ และเตรียมความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติ ปัญญา และลักษณะนิสัย ให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการเต็มศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย และมีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 41 หน้า 26 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่งหรือทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นได้ (สำนักบริหารงานการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

องค์กรบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ได้จัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยความร่วมมือระหว่างบ้าน สถานศึกษา และชุมชน เพื่อมุ่งเน้นให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์คือ มีสุขภาพที่ดี เจริญเติบโตตามวัยและมีพฤติกรรมอนามัยที่เหมาะสม ร่าเริงแจ่มใส มีความสุข มีความรู้รักที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีคุณธรรมและจริยธรรม มีวินัยในตนเอง และมีความรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับสภาพวัย ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองเด็กในท้องถิ่น และเพื่อให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการศึกษาแก่เด็กในชุมชน (สำนักบริหารงานการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยของนักวิชาการศึกษา เช่น อิศรียา เพ็ญจันทร์ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของเทศบาลตำบล อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ด้านบุคลากร เทศบาลควรมีการจัดฝึกอบรมผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็กด้านปฐมวัย และชุมชนให้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธมนวรรณ ผลินยศ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลฝักแก้ว อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการจัดฝึกอบรมบุคลากร ในการจัดทำแผนการสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสมัยใหม่ สามารถนำไปปฏิบัติจริง และควรจัดหาสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย เพื่อให้เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพ จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน (สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2553)

จากสรุปรายงานสำนักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์ ในการตรวจประเมินศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประจำปีงบประมาณ 2554 ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านมายังพบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 16 แห่ง ซึ่งแต่ละศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะมีปัญหาที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบปัญหา เช่น ปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังขาดการจัดทำแผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่มีประสิทธิภาพ และขาดการวิเคราะห์วิธีการจัดทำงบประมาณ 2) ด้านบุคลากร พบปัญหา เช่น ปัญหาผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็กเล็ก บางคนไม่ได้จบวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี เอกปฐมวัย ทำให้ไม่เข้าใจพัฒนาการของเด็กอย่างดีพอ ปัญหาคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขาดความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการ 3) ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบปัญหา เช่น ปัญหาขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน โดยเฉพาะของเล่นเด็กไม่เพียงพอ ปัญหาขาดแคลนอาคารเรียนที่ทันสมัย บางศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อาคารเรียนเก่ามาก สร้างมาเป็นเวลาหลายสิบปีแล้ว 4) ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบปัญหา เช่น ปัญหาผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ และปัญหาผู้ปกครองเด็กเล็กบางคน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียน 5) ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบปัญหา เช่น ปัญหาชุมชน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และชุมชน ยังขาดการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์แก่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6) ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบปัญหา เช่น ปัญหาผู้ปกครองบางคน ไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการประชุมประจำปี และปัญหาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ยังไม่ได้้นำข้อเสนอแนะจากผู้ปกครอง มาปรับปรุงแก้ไขการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างสำคัญยิ่ง (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์, 2554)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาซึ่งมีส่วนดูแลรับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยจึงสนใจที่จะได้ศึกษา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะนำมาปรับปรุง พัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน ผู้ปกครองเด็กเล็ก ชุมชน และการศึกษาของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีการดำเนินวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 16 ศูนย์ ประจำปีงบประมาณ 2554 รวมจำนวนทั้งสิ้น 59 คน จำแนกตามเพศ และสถานภาพของตำแหน่ง มีดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์, 2554) 1) จำแนกตามเพศ ดังนี้ เพศชาย จำนวน 19 คน เพศหญิง จำนวน 40 คน 2) แยกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ดังนี้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 18 คน ผู้ปฏิบัติงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 41 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) แบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ มาก
3	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ น้อย
1	หมายถึง	มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับ แนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ แบบสอบถามมีลักษณะเป็นสอบแบบปลายเปิด (Open - Ended)

2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1) แบบสอบถาม มีวิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวิจัยระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

1.2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open - Ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2548)

1.3) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาเพื่อใช้ในการวิจัย โดยนำมาปรับปรุงและหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ โดยใช้แนวคิดของ สำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (2553) เพื่อใช้ในการวิจัยซึ่งเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถาม

1.4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และพิจารณา ให้ข้อเสนอแนะ

1.5) ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Consistency) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.60 ขึ้นไป และได้ค่า IOC รวมทั้งฉบับเท่ากับ 1.00 ซึ่งใช้ได้ทุกข้อคำถาม

1.6) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา พิจารณาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง

1.7) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try - out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 18 คน และ ผู้ปฏิบัติงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 12 คน

1.8) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation) โดยได้ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (Discrimination Power) รวมทั้งฉบับมีค่า 0.50 - 0.99

1.9) นำแบบสอบถามแต่ละข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการ มาทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์ที่กำหนดคือ 0.75 ขึ้นไป โดยได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ 0.95

1.10) จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลที่วิจัยต่อไป

2) แบบสัมภาษณ์ มีวิธีการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1) ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือและเทคนิคในการสร้างแบบสัมภาษณ์ จากหนังสือของบุญชม ศรีสะอาด (2548) และศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือจากหนังสือการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ ประวิต เอราวรรณ (2545) เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2) สร้างแบบสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2.3) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.4) ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา อีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

2.5) จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ผู้วิจัย นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เสนอต่อ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พร้อมกับแบบสอบถาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัย ติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง โดยส่งไปจำนวน 59 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา จำนวน 59 ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตาม เพศ และสถานภาพของตำแหน่ง โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยแล้วแปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2548)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยหาความถี่ และร้อยละ แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นายก/รองนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้ปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร และด้านบุคลากร และเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ การจัดทำแผนงาน โครงการและงบประมาณ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณ ถูกต้องตามระเบียบ และการวิเคราะห์วิธีการจัดหางบประมาณ เพื่อเป็นแนวทางในการใช้จ่ายงบประมาณ ถูกต้อง ตรวจสอบได้ ตามลำดับ

2. ด้านบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ผู้ดูแลเด็กมีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น และอุทิศตนในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล การปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนและผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และการมีบุคลิกภาพที่ดี วางตัวเหมาะสมกับความเป็นครู เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือ ตามลำดับ

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ห้องน้ำของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความสะอาด และถูกสุขลักษณะที่ดี และพื้นที่ใช้สอยในอาคาร สะอาด ปลอดภัย จัดเป็นสัดส่วน เหมาะสมในการจัดกิจกรรมของเด็ก ตามลำดับ

4. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการจัดกิจกรรมพัฒนาด้านร่างกาย และสร้างสุขนิสัยที่ดีให้แก่เด็ก การจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เด็ก ได้รับการพัฒนาครบทั้ง 4 ด้าน และการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ตามลำดับ

5. ด้านการมีส่วนร่วม และการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การจัดอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้ชุมชนได้รับทราบ เพื่อให้ชุมชนได้ตระหนักในผลงาน และ เข้ามาร่วม ช่วยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตามลำดับ

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย อย่างครอบคลุม กว้างขวาง การสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็ก เพื่อให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาเด็ก และการจัดทำแผนงาน และปฏิทินการทำงาน เพื่อให้เกิดแนวทางการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

2. แนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยเรียงลำดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอกับความต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย รองลงมาคือ ควรมีการส่งเสริมสนับสนุน การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนแผนประสบการณ์ แนวการจัดประสบการณ์ เอกสารและหลักสูตร และควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยมีข้อสรุปจากประเด็นการสัมภาษณ์ ในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ครู ควรมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพ และมาตรฐานตามหลักวิชาการของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีการประชุมชี้แจงให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้เข้าใจถึงบทบาท หน้าที่ของตน และกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเพิ่มงบประมาณในการจัดฝึกอบรม หรือจัดนิเทศเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็กเล็ก ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์วิธีการสอน กับผู้เชี่ยวชาญ ทำให้เกิดความรู้ และประสบการณ์ใหม่ๆ เป็นต้น

2. ด้านบุคลากร สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ควรมีการฝึกอบรมคุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู ให้แก่ผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีคุณธรรม และจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในสังคม ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับการมีบุคลิกภาพที่ดี กิริยามารยาท และการวางตัวที่เหมาะสม ให้แก่ผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ครูผู้ดูแลเด็ก มีบุคลิกภาพที่ดี กิริยามารยาทและการวางตัวที่เหมาะสมกับความเป็นครู เกิดความน่าเชื่อถือ และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรกระตุ้นให้ผู้ดูแลเด็ก มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น และอุทิศตนในการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีประสิทธิผลและเกิดประสิทธิผล เป็นต้น

3. ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุง ห้องน้ำ ห้องส้วมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดความสะอาด และถูกสุขอนามัยที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงถนน ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้เป็นถนนลาดยาง หรือถนนคอนกรีต เพื่อให้เกิดความสะอาด ในการสัญจร และควรมีการจัดทำผ้าป่า เพื่อหางบประมาณมาจัดซื้ออุปกรณ์ และเครื่องเล่นสนาม เพื่อให้เด็กมีเครื่องเล่นสนามที่มีคุณภาพ และความปลอดภัย เป็นต้น

4. ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ควรจัดหาฝึกอบรมในการเขียนแผนการสอน โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ระดับจังหวัด หรือระดับประเทศ มาช่วยในการจัดทำแผนการสอน เพื่อให้ครูมีแผนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดทำแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น สวนสมุนไพรภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อให้เด็กรู้จักการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ และควรมีการประสานกับโรงพยาบาลอำเภอท่าคันโท เพื่อขอให้ทันตแพทย์ มาตรวจสุขภาพภายในช่องปากให้แก่เด็ก เพื่อป้องกันโรคฟันผุ เป็นต้น

5. ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัด

ภาพสินธุ์ ได้แก่ ควรมีการจัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเล็ก ควรมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรมวันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมวันครู ภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น และเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กับชุมชน และควรเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้การดำเนินงาน เกิดความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เป็นต้น

6. ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย สำหรับแนวทางในการแก้ไขปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ควรมีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาเด็ก ให้แก่ครูปกครองในทุกหมู่บ้านเพื่อให้เกิดศักยภาพในการพัฒนาเด็กอย่างสูงสุด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดสรรงบประมาณในส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้เกิดความเข้มแข็ง เพื่อให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ในการอบรมเลี้ยงดู และควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายเด็กปฐมวัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของเด็กเล็กอย่างครอบคลุม กว้างขวาง เป็นต้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลปรากฏเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า 1) อาจเนื่องมาจากตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2551 มาตรา 16 (9) บัญญัติให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาได้ทุกระดับ และมาตรา 30 (1) บัญญัติให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจที่เป็นบริการสาธารณะที่ซ้ำซ้อน ระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 4 ปี และให้เสร็จสิ้นภายใน 10 ปี ซึ่งคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้จัดทำแผนปฏิบัติการ เพื่อกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจ ตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดให้มีการถ่ายโอนภารกิจเกี่ยวกับ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยจากหน่วยงาน ของรัฐตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมา และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อม ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุกแห่ง เร่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมากขึ้น 2) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สังกัดกระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาเด็กเล็ก ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม 3) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการดำเนินงาน ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นมาตรฐานเดียวกันอย่างเคร่งครัดทั้ง 6 ด้าน จนทำให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ประสบผลสำเร็จ เช่น ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามหลักวิชาการ ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ดูแลเด็ก มีความรับผิดชอบ มุ่งมั่น และอุทิศตน ในการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และความปลอดภัย พบว่า สถานที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความเหมาะสม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้แก่เด็กอย่างเหมาะสม ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการทางสมอง เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน

พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กเล็ก และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้จัดประชุมหัวหน้าศูนย์ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก บุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนการบริหารจัดการ ให้มีประสิทธิภาพเป็นต้น จากเหตุผลดังกล่าว จึงน่าจะทำให้ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผลการศึกษาในประเด็นนี้ สอดคล้องกับ นโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่น โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2549) อธิบายว่าตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 กำหนดให้รัฐต้องกระจายอำนาจการจัดการศึกษา ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นความเป็นอิสระให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุก ๆ ด้านที่เป็นการจัดระบบการบริการสาธารณะและด้านการจัดการศึกษา เพื่อประโยชน์ของประชาชน ในท้องถิ่นนั้นๆ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อีสริยา เพ็ญจันทร์ (2560) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของเทศบาลตำบลพระทองคำ อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จากข้อเสนอแนะ แนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประเด็นที่น่าสนใจและควรนำมาอภิปรายผล โดยเรียงลำดับสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอกับความ ต้องการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็ก 2) ควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเขียนแผนประสพการณ์ แนวการจัดประสพการณ์ เอกสารและหลักสูตร 3) ควรมีการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน อภิปรายได้ว่า บุคลากรของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ต่อ การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในส่วนที่ยังบกพร่อง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ปกครอง และชุมชน ได้ตระหนัก และควรพิจารณานำข้อเสนอแนะที่ได้ มาใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุง การพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เกิดประโยชน์สุขต่อองค์กรและประชาชนได้อย่างแท้จริง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับหลักทศพิธราชธรรม หรือราชธรรม 10 ประการ พระราชมุนี (ประยูรค์ ปยุตโต, 2540) ได้อธิบายว่า หลักทศพิธราชธรรม คือ จริยวัตร 10 ประการ ที่พระเจ้าแผ่นดินทรงประพฤติปฏิบัติเป็นหลักธรรม จนเกิดเป็นคุณธรรมประจำตน และบุคคลทั่วไปก็สามารถใช้หลักธรรมเหล่านี้ ประพฤติปฏิบัติตนได้ เพื่อเกิดประโยชน์สุขต่อตนเอง และผู้อื่น โดยเฉพาะข้อ 5 ถึง 10 ได้แก่ ความอ่อนโยน ความเพียร ความเพียร ความไม่โกรธ ความไม่เบียดเบียน ความอดทน และความหนักแน่น ซึ่งถ้าผู้บริหาร และครู ผู้ดูแลเด็กเล็ก สังกัดศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้นำมาปฏิบัติทุกคนแล้ว ก็จะทำให้เกิดประโยชน์สุขต่อตนเอง ต่อชุมชน และต่อสังคมอย่างแท้จริง อีกทั้งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพรรณ พวงเชียงษา (2563) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 6 สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 6 ได้แก่ ด้านหลักสูตร ควรจัดทำหลักสูตรและแผนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านสภาพแวดล้อม ควรดำเนินการพัฒนาสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจริงจัง และการนิเทศติดตาม ให้คำแนะนำช่วยเหลืออย่างมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ด้านการจัดกิจกรรม ควรมีการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ควรดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า การส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานบุคคล เพื่อให้มีศักยภาพของการทำงานในองค์กร มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับบริหารงานบุคคล ให้แก่บุคลากรศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้รับทราบ เพื่อให้บุคลากร ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลอย่างแท้จริง

1.2 ด้านบุคลากร พบว่า ผู้ดูแลเด็ก มีคุณธรรม และจริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรชี้แจงเรื่องคุณธรรม และจริยธรรม ให้แก่ผู้ดูแลเด็ก ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู อย่างเคร่งครัด เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี

1.3 ด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า อุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม มีความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัยสำหรับเด็ก มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดหาอุปกรณ์เครื่องเล่นสนาม ชนิดใหม่ๆ ที่มีความแข็งแรง มั่นคง และปลอดภัย มาทดแทนเครื่องเล่นสนามชุดเดิม ที่ใช้มาเป็นเวลานานแล้ว

1.4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถทางดนตรี ศิลปะ และการเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรส่งเสริมให้ครูผู้ดูแลเด็ก จัดประกวด การร้องเพลง หรือแข่งขันกีฬาให้แก่เด็กเล็ก เพิ่มขึ้น

1.5 ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน พบว่า การจัดประชุมผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรจัดประชุมผู้ปกครอง เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย เพิ่มขึ้น

1.6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า การจัดประชุมหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อกำหนดแผนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติต่ำสุด ข้อเสนอแนะคือ ควรมีการจัดประชุมหัวหน้าศูนย์ ครูผู้ดูแลเด็ก และบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นประจำทุกเดือน และควรมีกำหนดตัวชี้วัด แผนการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ควรทำการศึกษาเปรียบเทียบ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอท่าคันโท จังหวัดกาฬสินธุ์ กับอำเภออื่นที่มีขนาดใกล้เคียงกัน เพื่อให้ได้ข้อแตกต่างชัดเจน สามารถนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่น ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). คู่มือการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับปฐมวัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2).

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ธมนวรรณ ผลินยศ. (2563). การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลฝักแก้ว

อำเภอจังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

นิยากร ศรีมังคละ. (2560). สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาหนองคาย เขต 2. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).

บุญชม ศรีสะอาด. (2558). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุริยาสาส์น.

- ประวิต เอราวรรณ์. (2545). การวิจัยปฏิบัติการ. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- พรพรรณ พวงเชียงขา. (2553). ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 6. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระราชวรมุณี (ประยุทธ์ ประยุตโต). (2540). พจนานุกรมพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: กรมศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ.
- เพลินพิศ มนตรีบุตร. (2561). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลตำบลหนองกุงศรี อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต).
- รัตติพร ภาธรธวานนท์. (2553). สานใยรัก : เสริมรักเด็กให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตามแนวทาง Brain - Based Learning (BBL) สมอเด็กปฐมวัย. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). แผนยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์. (2554). รายงานประจำปีงบประมาณ 2553 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์. กาฬสินธุ์: สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดกาฬสินธุ์”
- สำนักบริหารงานการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2549). คู่มือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดน.
- สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- อิสริยา เพ็ญจันทร์. (2560). ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของเทศบาล ตำบลพระทองคำ อำเภอพระทองคำ จังหวัดนครราชสีมา. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

Learning management of The Philosophy of Education and Curriculum Development Course through Small Group Discussion and Classroom presentation, 2nd year Bachelor of Education Students, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus

Phra Chai Jinasumano Boonchaiming^{1*} and Prayoon Saengsai¹

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: sanya2515_15@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed to (1) study the learning management approach in the Philosophy of Education and Curriculum Development course using the small group discussion and classroom presentation method, and (2) compare the learning outcomes before and after the small group discussion and classroom presentation method. This study was classroom research, studying a population group of 51 second-year students in the Social Studies and Thai Language Teaching Program, Semester 1, Academic Year 2023. The instruments were the Philosophy of Education and Curriculum Development Learning Management Plan and a 20-item multiple-choice test to measure the learning development of students before and after the small group discussion method. The results of the study found that 1) The teaching and learning management using small group discussion is a process that teachers use to help students learn according to the specified objectives by organizing students into small groups of about 4-8 people and having students in the group discuss, exchange information, experiences on specified issues, and summarize the group before the discussion results are presented in the classroom. 2) The results of comparing the learning development of each student found that everyone had increased learning development.

Keywords: Learning Management, Small Group Discussion, Classroom Presentation

การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร แบบอภิปรายกลุ่มย่อยนำเสนอในชั้นเรียนนิสิตครุศาสตร์บัณฑิตชั้นปีที่ 2

พระใจ ชินสมโน บุญชัยมิ่ง^{1*} และ ประยูร แสงใส¹

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: sanya2515_15@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน เป็นการวิจัยในชั้นเรียนโดยศึกษาจำนวนกลุ่มประชากรที่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด จำนวน 51 คน เครื่องมือได้แก่แผนการจัดการเรียนรู้ปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร และแบบทดสอบแบบปรนัยจำนวน 20 ข้อ เพื่อวัดผลพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตก่อนและหลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย ผลการศึกษพบว่า 1) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ประสพการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปของกลุ่มก่อนผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของนำเสนอในชั้นเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน พบว่า มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นทุกคน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย, การเสนอในชั้นเรียน

© 2024 BRJ: Bodhisatva Review Journal

บทนำ

การจัดการศึกษาแต่ละวิชาหรือแต่ละชั้นเรียนจะบรรลุผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนเป็นสำคัญ จากการสอนในรายวิชาอื่นๆ ผู้วิจัยได้พบปัญหาการเรียนรู้ของ ผู้เรียนในบางคนหรือบางกลุ่มว่ายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ จึงออกแบบการวิจัยโดยจัดการเรียนรู้แบบ การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและเสนอในชั้นเรียน วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยคือกระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการจัดกลุ่มเป็นกลุ่มหลักๆ ประมาณ 4-8 คน และ ให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสพการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการ อภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม (ทิตานา แคมมณี, 2552) ซึ่งจุดประสงค์ของการสอนแบบอภิปราย คือ การ ฝึกฝนให้ผู้เรียนรู้จักใช้ความคิด วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ ใช้เหตุผล และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น 1) เพื่อส่งเสริมการทำงานร่วมกัน ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกการเป็นผู้นำ ผู้ตามการเป็น สมาชิกที่ดีของกลุ่ม 2) เพื่อพัฒนาทักษะการพูด การคิด และการฟัง ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น มีโอกาสฝึกการคิดและ แสดงความคิดเห็น 3) เพื่อส่งเสริมการทำงานแบบประชาธิปไตย 4) เพื่อฝึกค้นคว้าหาข้อมูลความรู้ต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์มาใช้ในการอภิปราย และ 5) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองโดยการแสดงออกใน การอภิปราย (อัญชลี โทกุล, 2551)

The Teaching Center of Washington University in St. Louis (2019) ยังได้กล่าวถึงเรื่องการสร้าง บรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ การจัดที่นั่งให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายได้มองเห็นและสามารถพูดคุยกันได้

และสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือการให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่การทำกิจกรรมอภิปรายร่วมกันได้ หลังจากนั้นครูจึงเริ่มอธิบายกฎระเบียบ บอกผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเมื่อจบการอภิปรายให้นักเรียนวางแผนและเตรียมการอภิปรายโดยครูบอกจุดมุ่งหมายและกระตุ้นให้นักเรียนวางแผนการในแต่ละขั้นตอนนำมาซึ่งโครงร่างในการอภิปราย ซึ่งในทุกกระบวนการนั้น ครูเป็นผู้ยืมคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ (The Teaching Center of Washington University in St. Louis, 2019)

จากการที่ผู้วิจัยสอนวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร (200 204) แก่นิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยมีความตระหนักถึงหลักและวิธีการสอนที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้แก่นิสิตในหลายรูปแบบ และหนึ่งในรูปแบบการสอนที่ใช้กันบ่อยๆ คือ การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยด้วยการแบ่งกลุ่มศึกษาค้นคว้าแล้วนำเสนอในชั้นเรียน โดยเปิดโอกาสให้นิสิตในแต่ละกลุ่มได้ซักถามประเด็นที่สงสัยและอาจารย์ผู้สอนจะช่วยเติมเต็มในประเด็นที่ขาดความชัดเจน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการดังกล่าว เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าว และวิชาอื่นๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่การจัดการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียนของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยในชั้นเรียน (Class room Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนิสิตสาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ในฐานะผู้บรรยายในรายวิชา

1. ประชากรที่ศึกษา

ผู้วิจัยแบ่งนิสิตชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทย ที่ศึกษาอยู่ในภาคการเรียนที่ 1/2566 จำนวน 51 คน ผู้ลงทะเบียนเรียนวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร แบ่งนิสิตออกเป็น 10 กลุ่มๆ 5 คน เหลือเศษจำนวน 1 คน ให้นำไปเข้ากลุ่มที่ 1 รวมสิ้น 51 คน โดยผู้วิจัยกำหนดหัวข้อไว้ 10 หัวข้อ เพื่อให้นิสิตจับสลากแล้วนำไปศึกษาค้นคว้าเพื่อนำไปอภิปรายกลุ่มย่อย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างแผนการจัดการเรียนรู้และแบบทดสอบจากเนื้อหาของงานกลุ่มที่นิสิตจับสลากได้เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ทั้งก่อนและหลังอภิปรายกลุ่มย่อยในชั้นเรียนปีที่ 2 จำนวน 20 ข้อ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้แบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ ที่สร้างขึ้นนำไปทดสอบก่อนการศึกษาค้นคว้าหัวข้องานกลุ่ม เพื่อให้นิสิตศึกษาค้นคว้าและนำไปอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ในชั้นเรียนและนำแบบทดสอบไปดำเนินการทดสอบหลังการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยอีกครั้ง

4. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

ร้อยละ วิเคราะห์คะแนนความก้าวหน้าของแบบทดสอบ ก่อนและหลังการสอบอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) ไปเปรียบเทียบกับหลังเรียน (Post-test) เพื่อหาความแตกต่างซึ่งจะแสดงในรูปแบบตารางพร้อมคำอธิบาย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน

แนวทางการจัดการเรียนรู้รายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน พบว่า การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) คือ กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 4-8 คน และให้ผู้เรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ที่กำหนดและนำผลการอภิปรายออกมาสรุปของกลุ่มแต่ละกลุ่มก่อนนำเสนอในชั้นเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียนของนิสิตหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาสังคมศึกษาและการสอนภาษาไทยชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

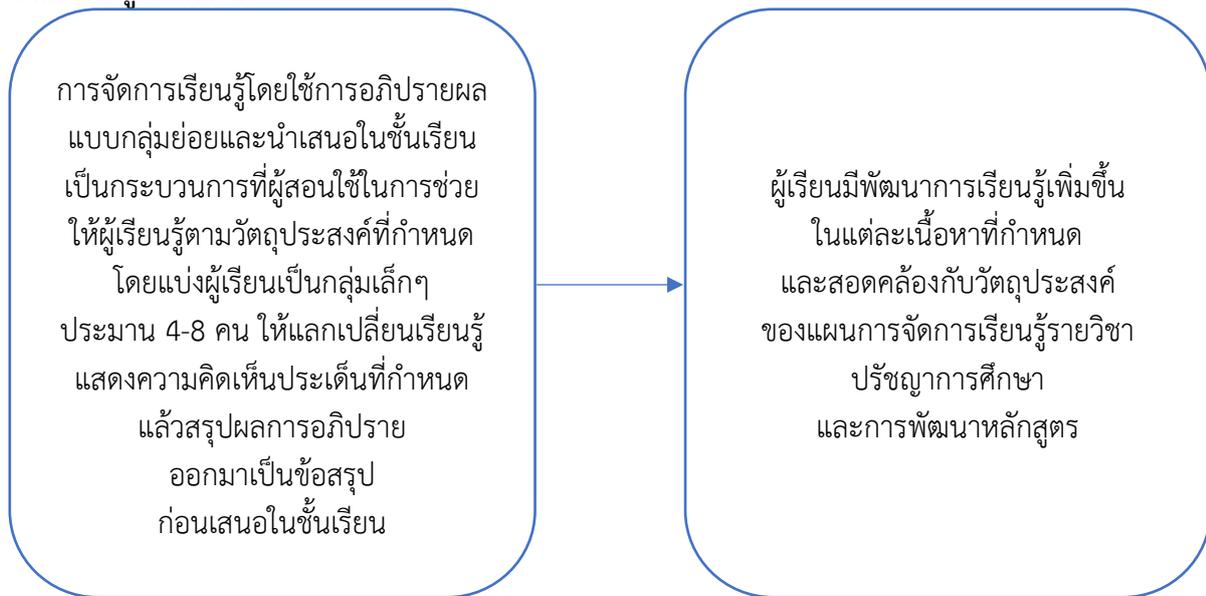
ผลการเปรียบเทียบการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบแบ่งกลุ่มศึกษาอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน การเปรียบเทียบพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน โดยนิสิตคนที่ 8,43, มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 12 คะแนน (ร้อยละ 60) คนที่ 1,2,3,5,13,21,24,25,35,36 และ 41 มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 11 คะแนน (ร้อยละ 55) คนที่ 4,7,11,12,16,19,22,23,28,31,33,37,39,40,45,46,48, และ 49 มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 10 คะแนน (ร้อยละ 50) คนที่ 6,9,10,14,15,17,18,26,27,29,30,34,38,42,44,47,50 และ 51 มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 9 คะแนน (ร้อยละ 45) คนที่ 20 และ 32 มีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 8 คะแนน (ร้อยละ 40) ตามลำดับ

อภิปรายผล

หลังศึกษาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน พบว่า นิสิตแต่ละคนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้เพราะว่า นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์แสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับงานของ วิภา สุวรรณรัตน์ (2545) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้เป็นกลุ่มเฉพาะเรื่อง หรือเป็นการแก้ปัญหา และเป็นการให้ผู้เรียนเรียนรู้การทำงานเป็นกลุ่ม โดยมีผู้สอนมอบหมายงานให้กลุ่ม ผู้เรียนไปศึกษาหาความรู้มาก่อนจากนอกห้องเรียน ผู้เรียนจะเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่มเพราะผู้เรียน จะต้องร่วมกันวางแผนงานของกลุ่ม แบ่งกันทำงานตั้งแต่ต้นจนจบ ทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึงมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลทำให้พัฒนาทักษะต่างๆ ยังได้ข้อมูลที่หลากหลายกิจกรรมรู้สึกเร็วขึ้น และบางกิจกรรมที่ค่อนข้างใช้เวลาหากพอสมควรและผู้เรียนต้องปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของการอภิปรายที่ดีจึงจะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบแบ่งกลุ่มศึกษาอภิปรายกลุ่มย่อยนำเสนอในชั้นเรียน พบว่า การเปรียบเทียบพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน หลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยมีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพรรณ อัมพรพุด (2562) ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปราย เรื่อง สิทธิมนุษยชนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนสังคมศึกษาโดยใช้การอภิปรายมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

หลังศึกษาการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาปรัชญาการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร ด้วยวิธีการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและนำเสนอในชั้นเรียน พบว่า นิสิตแต่ละคนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ผลการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการสอนแบบแบ่งกลุ่มศึกษาอภิปรายกลุ่มย่อยนำเสนอในชั้นเรียน พบว่าการเปรียบเทียบพัฒนาการเรียนรู้ของนิสิตแต่ละคน หลังการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยมีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

- 1.1 การจัดการเรียนการสอนแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยขณะจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรคอยให้คำปรึกษาและช่วยเหลือให้ครบทุกๆ กลุ่ม เป็นการกระตุ้นให้นิสิตได้แสดงความคิดเห็นของตนเองได้เป็นอย่างดี
- 1.2 ผู้สอนควรวางแผนและเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนจะจัดการเรียนการสอน
- 1.3 การแบ่งหน้าที่ในแต่ละกลุ่มควรฝึกให้นิสิตทำงานเป็นทีมและมีการหมุนเวียนสับเปลี่ยนกัน เพื่อฝึกการเป็นผู้นำและครูตามที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ มาบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ให้กับนิสิต เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางเรียนของนิสิต

2.2 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ไปบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ทิตนา แชมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 5) กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์
- พรพรรช อัมพรพฤต. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปราย เรื่อง สิทธิมนุษยชนที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดนวลนรดิศ กรุงเทพมหานคร. (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช).
- วิภา สุวรรณรัตน์. (2545). ผลการสอนแบบอภิปรายกลุ่มต่อความรู้และเจตคติเรื่อง การป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).
- อัญชลี โทกุล. (2551). พฤติกรรมและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยวิธีการใช้คำถามผสมผสานกับการอภิปรายและการแก้ปัญหา. (ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).
- The Teaching Center Washington University in St.Louis. (2019). Teaching with Discussions. Retrieved from <https://teachingcenter.wustl.edu/resources/teaching-methods/discussions/teaching-with-discussions/>.

Promoting students' morality and ethics in basic education institutions
Under the jurisdiction of the Khon Kaen Primary Educational Service
Area Office 2

Sukanda Tenissara^{1*}

¹Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khon Kaen Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: Tenissarasukanda@gmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the conditions and problems of promoting students' morality and ethics in basic education institutions, and 2) compare the conditions and problems of promoting students' morality and ethics in basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen. The sample group used in this research was 140 school administrators and 317 teachers, totaling 457 people. The instrument used for data collection was a rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.88. The statistics used for data analysis were frequency, mean, percentage, standard deviation, t-test (Independent sample), and F-test (One way ANOVA), and Scheffe's paired test. The results of the study found that 1) The conditions of promoting students' morality and ethics in basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen, were implemented at a high level overall and in each aspect. 2) Problems of promoting students' morality and ethics in basic education institutions Under the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen Area 2, overall and in each aspect, there were few problems. 3) The results of the comparison of the conditions and problems of promoting morality and ethics in students in basic education institutions under the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen Area 2, classified by position, were not different overall. 4) The comparison of the conditions and problems of promoting morality and ethics in students in basic education institutions under the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen Area 2, classified by the size of the educational institution, overall, there were significant differences at the 0.01 level.

Keywords: Promotion of Morality and Ethics, Student Morality and Ethics, Basic Education Institutions

การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

สุกาญจนา เทนอิสสระ^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: Tenissarasukanda@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 140 คน และครูผู้สอนจำนวน 317 คน รวมทั้งสิ้น 457 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test แบบ Independent sample) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (F-test แบบ One way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 3) ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม, คุณธรรมจริยธรรมนักเรียน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทนำ

ในยุคปัจจุบันมีความซับซ้อน ยุ่งยาก ขาดความมั่นคงและอบอุ่นเหมือนก่อนอันได้แก่การขาดวินัยศีลธรรม หมกมุ่นกับบอบาบายมุข หลงใหลวัฒนธรรมต่างประเทศ ปัญหาเพศ ในวัยรุ่น การฝึกค่านิยมเชิงวัตถุมากกว่าค่านิยมเชิงจิตนิยมการละเมิดสิทธิต่าง ๆ ความไม่เสมอภาคเอาเปรียบความไม่ยุติธรรมในวงการต่าง ๆ การขาดความตระหนักถึงความสำคัญในสิทธิเสรีภาพของตนเอง ตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคมข่าวสารและอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่เข้ามาทำให้เกิดความเจริญทางวัตถุ โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ภาวะทางเศรษฐกิจ ค่าครองชีพสูงขึ้น และความสับสนทางการเมือง ความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้มีผลกระทบต่อสภาพการดำเนินชีวิตของคนไทย ซึ่งแต่เดิมอยู่กันอย่างเรียบง่าย ทำมาหากินอย่างสบาย มีความสุขกับธรรมชาติ และสภาพแวดล้อม มีน้ำใจไมตรีเกื้อกูลพึ่งพากัน ปัจจุบันคนไทยต้องแก่งแย่งแข่งขันทำมาหากินและแสวงหา

โอกาสเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว คนในเมืองใหญ่อยู่กันอย่างแออัด สภาพชีวิตที่สับสนวุ่นวาย ซึ่งก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมทางวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม สุขภาพกายและสุขภาพจิต ต่างมีความเห็นแก่ตัว เอารัดเอาเปรียบ ฉกฉวยโอกาสโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น ขาดความรับผิดชอบ ขาดศีลธรรมอันดีงาม สังคมขาดความสงบสุข เกิดปัญหา เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ ปัญหาแหล่งอบายมุข ปัญหาเยาวชน จึงก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่ไม่มีวันสิ้นสุด (สุรศักดิ์ ชันระจันทร์, 2551)

ปัญหาทั้งหมดนั้นส่วนหนึ่งเพราะขาดคุณธรรม ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของคนทุกคนและทุกวิชาชีพ หากบุคคลหรือวิชาชีพใดไม่มีคุณธรรมเป็นหลักยึดเบื้องต้นแล้วก็ยากที่จะก้าวไปสู่ความสำเร็จแห่งตนและวิชาชีพนั้น ๆ ที่ยิ่งกว่านั้นก็คือการขาดคุณธรรมจริยธรรมทั้งในบุคคลและวิชาชีพ อาจมีผลร้ายต่อตนเอง สังคม และวงการวิชาชีพในอนาคตได้อีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการส่งเสริมประชาชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาด้านอื่น ๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง การพัฒนาที่ขาดคุณธรรมจริยธรรมเป็นหลักย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าผลดี ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คู่คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน (สุรศักดิ์ ชันระจันทร์, 2551) ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 81 ได้บัญญัติไว้ว่า “รัฐจะต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม” (ราชกิจจานุเบกษา, 2550) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่บัญญัติไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 24 ข้อ 4 กำหนดให้ “จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ ได้อย่างสัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดมุ่งหมายพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนด คือ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมเพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียน โดยกำหนดขึ้นได้ตามต้องการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2445) สภาพสังคมไทยในปัจจุบันด้านคุณธรรมจริยธรรมถูกมองว่ากำลังอยู่ในวิกฤติ เนื่องจากมีข่าวเกี่ยวกับทุจริต การทะเลาะวิวาท การเอารัดเอาเปรียบของคนในสังคม การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นจากทางสื่อมวลชนทุกแขนง โดยเฉพาะการทะเลาะวิวาทของกลุ่มเยาวชน นักเรียน นักศึกษาที่มีปัญหาเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องหามาตรการในการแก้ไขเพื่อให้เกิดความสงบสุข กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกำหนดนโยบายในเรื่องการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนนักศึกษา ซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เป็นการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งโรงเรียนต้องดำเนินการและมีการวัดผลประเมินผลเพื่อเป็นการตัดสินผลการเรียนด้วย จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถทำให้ภาวะวิกฤติในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนดีขึ้น จากสภาพที่นักเรียนนักศึกษาแสดงพฤติกรรมที่รุนแรงมาสนใจความถูกผิดมีพฤติกรรมส่อไปในทางที่ผิดจารีตประเพณี แสวงหาวัตถุสนองความต้องการของตนเอง รัฐส่งเสริมให้นักเรียนแสวงหาความรู้จนขาดคุณธรรมประจำใจ จึงทำให้การแสดงออกมาไร้อจริยธรรมจนกระทั่งเป็นมนุษย์ที่ไม่สมบูรณ์ มีร่างกายที่หิวโหย มีจิตใจอ่อนแอ ทำให้ก่อความเดือดร้อนให้คนอื่นและสังคม ดังนั้น วศิน อินสระ (2546) กล่าวว่า คนที่มีความรู้แต่ไม่มีคุณธรรมจริยธรรม จึงมักเป็นคนที่ไม่ก่อความรำคาญและความเดือดร้อนให้แก่คนอื่นเนื่อง ๆ

จากสภาพปัญหาปัญหาดังกล่าวข้างต้น คุณธรรมจริยธรรมเป็นปัญหาใหญ่ที่เรื้อรัง และมาจากหลาย ๆ ด้าน ในด้านการศึกษาที่เน้นแต่ความรู้เพื่อการศึกษาต่อในระดับสูงเป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูว่ามีสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน และมีปัญหาอย่างไร เพื่อจะได้เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย ในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้นและนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนกำหนดนโยบายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2555 โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 218 คน ครูผู้สอนจำนวน 1,784 คน รวมทั้งสิ้น 2,002 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2555 โดยแยกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 140 คน ครูผู้สอน จำนวน 317 คน รวมทั้งสิ้น 457 คน กำหนดขนาดโดยใช้ตาราง เครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) และได้มาโดย การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling, บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งและขนาดของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ตำแหน่งและขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับคือ

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า(Rating scale)ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

3.2 ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และการสร้างแบบปลายเปิด (Open ended) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

3.3 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามของไพรัช พิณฑทอง (2548) มาปรับปรุงและหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ เพื่อใช้ในการวิจัยในครั้งนี้

3.4 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

3.5 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ของคำถามแต่ละข้อโดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of consistency) โดยเลือกคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 มาใช้

3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 15 คน ครูผู้สอนจำนวน 15 คน

3.8 นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) ด้านสภาพ และด้านปัญหา เท่ากับ 0.94

3.9 นำแบบสอบถามแต่ละข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกเข้าเกณฑ์ตามต้องการมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)

3.10 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ทำหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

4.3 ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์สภาพปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้งโดยรวม รายด้าน และรายข้อโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ค่าเฉลี่ยและ แปรความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ค่าเฉลี่ยและ แปรความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 - 5.00 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

5.4 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งโดยใช้ค่าที (t - test แบบ Independent samples)

5.5 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง โดยใช้ค่าที (t-test แบบ Independent samples)

5.6 วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test,แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

5.7 วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F-test,แบบ One way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe')

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1.1 สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการมีน้ำใจรองลงมาคือด้านความสุภาพ ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความสามัคคี

1.2 ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย โดยด้านที่มีระดับปัญหาสูงสุด คือ ด้านการประหยักรองลงมาคือ ด้านความสามัคคี ส่วนด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านความสะอาด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่และขนาดสถานศึกษา

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านความสามัคคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความขยัน และด้านการมีน้ำใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการจัดการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ที่ 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา มีการปฏิบัติในเรื่อง ความมีวินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความมีน้ำใจ อยู่ในระดับมากเท่ากัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดจรรยาบรรณของครูสภา ว่าด้วย ครูต้องประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ ทั้งกาย วาจาและจิตใจและครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองอยู่เสมอ

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภจิต ขาวแดง (2559) การรายงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน โดยใช้ดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ ซอ ซึง) ของชมรมรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน โรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยาบ่านโทกหวาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1 สรุปผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมนักเรียนที่ร่วมกิจกรรมโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม นักเรียน โดยใช้ดนตรีพื้นเมือง (สะล้อ ซอ ซึง) มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 11 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลของการวิจัย พบว่า สภาพการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางทั้งภาพรวมและรายด้าน การเปรียบเทียบสภาพการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนตามความคิดเห็นของครูและนักเรียนไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เนื่องจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมที่จะพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพให้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีนโยบายหรือข้อกำหนดในการสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียน ให้เกียรติและยกย่องครู นักเรียนที่มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งผู้บริหารต้องทำให้ครูเกิดกำลังใจในการทำงาน สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเอง แก้ไขปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนด้วยความใกล้ชิดกับนักเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 11 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สกลนคร เขต 2 ผลของการวิจัย พบว่า ปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีปัญหาสูงสุดคือ ด้านอิทธิพลของเพื่อนนักเรียน รองลงมาคือ ด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ส่วนปัญหาต่ำสุดคือ ด้านการเรียนการสอน โดยสรุปผลการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียนมาจากด้านอิทธิพลของเพื่อนนักเรียนด้านสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและด้านการเรียนการสอน

การเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อยู่ 1 ด้านคือ ด้านการมีน้ำใจ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง หรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนร่วมงาน เห็นแก่ประโยชน์ต่อส่วนรวม มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น เสียสละความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น บำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่เสมอ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ครู คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการนักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวิน ทองศรี (2559) รายงานการประเมินโครงการเสริมสร้างประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระทุม อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2559 ผลการศึกษาพบว่า 1) ครู คณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน โดยเห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมสร้างประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียน อยู่ในระดับดีมาก 2) ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่โดยรวมและรายข้อที่ ครู คณะกรรมการนักเรียน คณะกรรมการการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เห็นว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก ยกเว้นเรื่องการดูแลรักษาบริเวณโรงเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความคิดเห็นว่าการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก 4) ผลการประเมินด้านผลที่ได้รับ พบว่า การดำเนินการอยู่ในระดับดีมาก

การเปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม จำแนกตามตำแหน่งมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีด้านที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 2 ด้านคือ ด้านความมีวินัย และ ความสุภาพ ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน กับปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนแตกต่างกัน มีแนวทางในการปฏิบัติแตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการบริหารงานต่างๆในสถานศึกษา ตลอดจนบังคับบัญชาและกำกับดูแลการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ในขณะที่ครูและบุคลากรทางการศึกษามีหน้าที่จัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดด้วยภาระงานที่รับผิดชอบต่างกัน ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้มอบนโยบายคิดว่าตนเองได้ทำหน้าที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน ในขณะที่ครูผู้สอนซึ่งรับนโยบายไปปฏิบัติ อาจยังไม่เข้าใจการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนดีพอ จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีวิน ทองศรี (2559) รายงานการประเมินโครงการเสริมสร้างประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียน โรงเรียนบ้านกระทุ่ม อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์ ปีการศึกษา 2559 ผลการศึกษาปัญหาในการดำเนินงาน พบว่า 1) ปัญหาที่สำคัญด้านสภาพแวดล้อม 3 อันดับ แรก ได้แก่ เด็กนักเรียนขาดความอบอุ่น ครอบครัวแตกแยกพ่อแม่หย่าร้างกัน รองลงมาคือ สภาพแวดล้อมรอบๆ โรงเรียนเป็นแหล่งอบายมุข มีการขายสุรา ครอบครัวและชุมชนเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี 2) ปัญหาสำคัญด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ปัญหาที่สำคัญได้แก่ ขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งผู้เกี่ยวข้องในชุมชนขาดความร่วมมือในการสอดส่องดูแลเด็ก ดังนั้นแนวทางแก้ไขโรงเรียนควรขอความร่วมมือกับชุมชนในการสนับสนุนงบประมาณและความร่วมมือด้านอื่นๆ และควรร่วมมือกันระหว่างวัด บ้าน และโรงเรียนในการจัดกิจกรรมในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 3) ปัญหาที่สำคัญด้านกระบวนการ พบว่า ขาดความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานเปลี่ยนไปตามนโยบายของผู้บริหารแต่ละคนและการดำเนินงานโครงการเสริมสร้างประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียนไม่ต่อเนื่องและจริงจัง ควรชี้แจงให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทุกขั้นตอน และบุคลากรทุกคนควรให้ความร่วมมืออย่างจริงจัง ใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินการโครงการในอนาคตต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ จันทบาล (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ของโรงเรียนศรีคุณวิทยบาลลังก์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาด้วยการใช้ตัวแบบที่ดีประกอบด้วย การให้ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดี นักเรียนรุ่นพี่ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี การเชิญบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ดีเด่นตรงกับที่โรงเรียนต้องการพัฒนามาให้การอบรมแนวทางการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนประกอบด้วย การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน การติดข้อความธรรมะคติธรรม สุภาพศีล นำผู้ปกครองและผู้นำชุมชนเข้าร่วมประชุมชี้แจงทำความเข้าใจ ทำได้ด้วยการสร้างความตระหนักและมีส่วนร่วมตัดสินใจ

การเปรียบเทียบสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความซื่อสัตย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านความสามัคคีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจะมีระบบการเฝ้าและคั่นสื่อหรือวัสดุอุปกรณ์ของทางสถานศึกษาไม่รัดกุมพออาจเป็นเพราะครูมีจำนวนน้อย และต้องมีหน้าที่รับผิดชอบงานอื่นอีกมากทำให้ระบบการเฝ้า คั่นวัสดุอุปกรณ์ยังไม่เข้มพอ ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ความสามัคคีในหมู่คณะผู้บริหารจะต้องให้ครูและบุคลากรทางการศึกษารวมเป็นหนึ่งเดียวจะทำให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเทือง เลื่อนไผ่ (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและ

จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาพลันธุ์ เขต 2 ใน 4 ด้าน คือ การจัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยตรง การจัดการเรียนการสอน และการบูรณาการกับวิถีชีวิตทั้งในและนอกโรงเรียน พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดกลางมีการดำเนินการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การเปรียบเทียบปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความมีน้ำใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความพร้อมเพรียงกัน มีความมุ่งมั่นขยันร่วมใจกันปฏิบัติงานและมีความจริงใจ มีน้ำใจต่อกันของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่มีความพร้อมเพรียงกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานทำให้งานลุล่วงมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความใกล้ชิดและเข้าใจลักษณะการทำงานของผู้บริหารมากกว่า คู่้นเคยกับการทำงานที่จะต้องให้ความร่วมมือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีกับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งยังต้องการความสามัคคีและความมีน้ำใจในการทำงานมากกว่านี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พยุง สารทอง (2563) ได้ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม จำแนกตามขนาดโรงเรียนตามกรอบคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียน 3 ด้าน คือ ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคน ด้านคุณธรรมในการครองงาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีระดับการปฏิบัติโดยรวมด้านคุณธรรมในการครองตน และด้านคุณธรรมในการครองงาน อยู่ในระดับมาก ด้านคุณธรรมในการครองคนอยู่ในระดับปานกลาง แต่ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านคุณธรรมในการครองตน ด้านคุณธรรมในการครองคน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านคุณธรรมในการครองงาน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

สภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อปัญหาการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ด้านความขยัน พบว่า มีความตั้งใจปฏิบัติงานไม่ทอดย เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมสนับสนุนให้กับครูในการปฏิบัติงาน

1.2 ด้านการประหยัด พบว่า ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย มีความพอเพียง เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงได้

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า คุณแลทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นเป็นอย่างดีเป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควร นำทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนมาใช้อย่างโปร่งใสและให้เกิดความคุ้มค่าต่อโรงเรียนมากที่สุด

1.4 ด้านการมีวินัยพบว่า มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวินัยในตนเอง และสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในโรงเรียนทุกคน

1.5 ด้านความสุภาพพบว่า ปฏิบัติตนถูกกาลเทศะไม่ก้าวร้าวเป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำตนให้เป็นผู้ที่มีสัมมาคารวะอ่อนน้อมถ่อมตน เป็นมิตรที่ดีกับทุกคน

1.6 ด้านความสะอาด พบว่า ปฏิบัติตามหลัก 5ส เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามหลัก 5 ส จัดกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติงานตามหลัก 5 สอย่างมีคุณภาพ

1.7 ด้านความสามัคคี พบว่า ไม่มีการทะเลาะวิวาทกัน เป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้หลักความยุติธรรมในการบริหารงาน เมื่อพบว่ามีปัญหาควรเข้าไปทำความเข้าใจทั้งสองฝ่าย ไม่มีอคติในการทำงาน

1.8 ด้านการมีน้ำใจ พบว่า บำเพ็ญตนเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมอยู่เสมอเป็นข้อที่มีการปฏิบัติต่ำกว่าข้ออื่น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุมชน วัด ผู้ปกครอง เพื่อเป็นการบริการกับชุมชน

1.9 ด้านความขยันพบว่า ทำหน้าที่การทำงานที่รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศติดตามงาน ประสานงานและสอบถามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ

1.10 ด้านการประหยัด พบว่า ใช้สิ่งของให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่า เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควร ส่งเสริมให้เกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของส่วนรวมนำสิ่งของที่ใช้แล้วนำกลับมาใช้ใหม่

1.11 ด้านความซื่อสัตย์ พบว่า พูดแต่ความจริงไม่โกหก เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรพูดด้วยความสัตย์จริง มีข้อมูลที่น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.12 ด้านการมีวินัย พบว่า ทำงานเสร็จตามกำหนดเวลา เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีปฏิทินและกรอบรายละเอียดการปฏิบัติงานและส่งเสริมในเรื่องของการตรงต่อเวลา

1.13 ด้านความสุภาพ พบว่า เป็นผู้มึนพิธีการมารยาทที่ดีงาม เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องของวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมให้มีกิจกรรมคุณค่าของความเป็นไทยให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

1.14 ด้านความสะอาด พบว่า มีความร่าเริงแจ่มใส เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างบรรยากาศในเรื่องของการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีความสะอาด มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส

1.15 ด้านความสามัคคี พบว่า เป็นผู้รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเสมอ เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น เพื่อจะได้ข้อเสนอแนะที่หลากหลายให้เกียรติในการรับฟังความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน

1.16 ด้านการมีน้ำใจ พบว่า มีความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเอง หรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เป็นข้อที่มีปัญหาสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องมีความรู้ในเรื่องการบริหารและเห็นกับประโยชน์ส่วนรวมให้ขวัญและกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานอย่างทั่วถึงและทุกคน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขตอื่น เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมระหว่างสถานศึกษาของรัฐบาลและสถานศึกษาของเอกชนนำมาเปรียบเทียบว่าแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น การสร้างขวัญกำลังใจ รายได้ ความก้าวหน้าในอาชีพในเขตการศึกษานี้ เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพในสถานศึกษาที่มีผลงานดีเด่นเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนาที่เหมาะสมต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎหมายกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชีวิน ทองศรี. (2559). รายงานการประเมินโครงการเสริมสร้างประชาธิปไตยคุณธรรม จริยธรรมและวินัยนักเรียน. สุรินทร์: โรงเรียนบ้านกระทุ่ม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 1.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560) การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประเทือง เลื่อมใส. (2558). ปัญหาการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).
- พยุง สารทอง. (2562). ศึกษาปัญหาและการปฏิบัติตนตามคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครพนม. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- วสิน อินทสระ. (2546). พุทธจริยศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธรรมดา.
- ศุภจิต ขาวแดง. (2559). การรายงานโครงการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนโดยใช้ดนตรีพื้นเมือง (สะล้อซอซึง) ของชมรมรักษาวัดนธรรมพื้นบ้าน โรงเรียนอนุบาลเมืองพะเยา บ้านโทกหวาก สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพะเยา เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่).
- สุกิจ จันทบาล. (2560). การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ของโรงเรียนศรีคุณวิทยาลักษณ์ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์).

Management of Child Development Centers of Local Administrative Organizations in Kalasin Province

Woraluck Yowa^{1*}

¹ Khamkao Subdistrict Municipality, Nong Kung Sri District, Kalasin Province, Thailand

*Corresponding author. E-mail: sanya2515_15@hotmail.com

ABSTRACT

This research aims to 1) study the management of child development centers of local administrative organizations in Kalasin Province and 2) study the management guidelines of child development centers of local administrative organizations in Kalasin Province. This research is quantitative research. The sample group used in the research is 400 directors of the Education Division, heads of child development centers, and child caregivers. The research instruments are questionnaires. Data were analyzed using a ready-made program using statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results of the study found that: 1) The management of child development centers of local administrative organizations in Kalasin Province as a whole, the researcher conducted a study of the management of child development centers of local administrative organizations in Kalasin Province, which is at a moderate level. 2) Recommendations on the management guidelines of child development centers of local administrative organizations in Kalasin Province, overall (1) management: follow the regulations and have a clear policy for developing the center, (2) quality of child care teachers: child care teachers should be sent for training to develop themselves and more child care teachers should be arranged for study visits. And organize an evaluation of child care teachers every month, (3) security: there should be security guards at the child development center, (4) problems and obstacles: there should be an adequate budget for the management of the center, and (5) parental participation: there should be opportunities by organizing activities for parents to participate in the development of the child development center every month.

Keywords: Management, Child Development Center, Local Government Organization

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์

วรลักษณ์ โยวะ^{1*}

¹เทศบาลตำบลคำแก้ว อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: sanya2515_15@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ และ 2) เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง 2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม (1) ด้านการบริหารจัดการ: ให้เป็นไปตามระเบียบนโยบายในการพัฒนาศูนย์ที่ชัดเจน (2) ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก: ควรจัดส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้าอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและจัดให้ครูผู้ดูแลเด็กไปศึกษาดูงานให้มากขึ้น และจัดประเมินครูผู้ดูแลเด็กทุกเดือน (3) ด้านการรักษาความปลอดภัย: ควรมียามรักษาความปลอดภัยประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (4) ด้านปัญหาและอุปสรรค: ควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์ให้เพียงพอ และ (5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง: ควรเปิดโอกาสโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกเดือน

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

© 2024 BRJ: Bodhisatva Review Journal

บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า และมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต การพัฒนาเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบต้องตระหนัก และให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณค่าและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น 2549) ปัจจุบันมีผลการศึกษามากมายที่สนับสนุนและบ่งชี้ว่าการพัฒนาคุณภาพประชากรให้มีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญ เพราะผลของการศึกษาจะทำให้บุคคลเป็นคนที่มีความรู้ มีความสามารถ และมีจิตสำนึกที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาว่า การพัฒนาคนเป็นคนที่เกิดคุณภาพค้ำที่สุดคือการพัฒนาในระยะต้นของชีวิต เนื่องจากระยะปฐมวัย (0-5 ปี) เป็นวัยที่ได้เริ่มปูพื้นฐานการพัฒนาด้านสติปัญญาและบุคลิกภาพ จากนั้นจึงค่อยๆ พัฒนาต่อเนื่องอย่างเป็นลำดับในวัยต่อไป หากในระยะปฐมวัยการปูพื้นฐานของการพัฒนาในด้านต่างๆ เป็นไปอย่างไม่เหมาะสม อาจส่งผลต่อปัญหาของการพัฒนาการในขั้นต่อมาของบุคคลได้ จากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาอย่างเป็นระบบขึ้นในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ซึ่งหมายถึงสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในระบบและนอกระบบโดยมีเป้าหมายเพื่อให้เด็กได้รับ

พัฒนาการเต็มตามศักยภาพของแต่ละคน (วัฒนา ปุญญฤทธิ์, 2536) ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2559) ข้อหนึ่งว่า ต้องพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัยอายุ 0-5 ปี ทุกคน ได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษา (เลขาธิการสภาการศึกษา, 2546)

สภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคมเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่ง ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ จากผลการวิจัยทางแพทย์ พบว่า เด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัยโดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดู ที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการทางการศึกษาพิเศษที่เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงมีความจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้น การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก เพราะเด็กเหล่านี้ คือ กำลังสำคัญที่จะสร้างความเจริญมั่นคงแก่ประเทศไทยในอนาคต ปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยคือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆส่งผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย นอกจากนั้นการหลงใหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆจากภายนอกมีผลต่อการดำเนินชีวิตของเด็กทั้งสิ้น จึงจำเป็นที่บุคคลที่เกี่ยวข้องต้องพัฒนาการเด็กทุกฝ่ายจะต้องตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในชุมชนของตนเองการพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กซึ่งลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในโลกที่ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างมากมายและไปอย่างรวดเร็วมนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่างได้ อีกทั้งความรู้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ กลั่นกรองข้อมูลเลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าวจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชนจำนวนมาก เริ่มกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (นิตยา คชภักดี, 2539) เด็กทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการตลอดจนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดูหรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาเด็กปฐมวัยเพื่อให้เด็กมีโอกาสพัฒนาศักยภาพตนเองตามลำดับขั้นตอนของการพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุล และเต็มศักยภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2546)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีมาตราที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย ดังนี้ มาตรา 13 (1) ระบุว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับประโยชน์ การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล มาตรา 14 (1) ระบุว่า บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุน หรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคลซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบ มาตรา 18 (1) ระบุว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการ และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือสถาบันพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น จากมาตราต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เนื่องจากการจัดการศึกษา

ท้องถิ่น มีขอบเขตภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ รวมทั้งการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และภารกิจด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างความรู้ ตลอดชีวิตและสร้างความเข้มแข็งทางสังคมให้กับท้องถิ่น ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาท้องถิ่น ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2549-2551) มีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังนี้ พันธกิจที่ 1 ด้านศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ระบุว่า จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความพร้อมแก่เด็กเล็ก ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา อย่างเหมาะสมตามศักยภาพ และมาตรฐานการศึกษา และพร้อมเข้ารับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานต่อไป พันธกิจที่ 2 ด้านปฐมวัย ระบุว่า จัดการศึกษาให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างปกติสุข ให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2549)

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยการที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดและเด็กเหล่านั้นเป็นทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นที่องค์กรควรจะต้องมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคเอกชนที่จัดการศึกษาได้ดำเนินกิจกรรมอย่างมีคุณภาพและมาตรฐานในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดอาหารเสริม การจัดอาหารกลางวัน การพัฒนาบุคลากรผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของศูนย์ เพื่อให้มีประสบการณ์ในการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเล็กในชุมชนท้องถิ่น (ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักนิติการ, 2547) ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา(1) ให้ดำเนินการถ่ายโอนภารกิจให้บริหารสาธารณรัฐที่รัฐดำเนินการอยู่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และ มาตรา 30 (4) ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ.2544 ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่มขึ้นคิดเป็นส่วนต่อรายได้รัฐบาลไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 และไม่น้อยกว่าร้อยละ 35 ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน พ.ศ. 2549 ทั้งนี้ โดยเพิ่มสัดส่วนตามระยะเวลาที่เหมาะสมแก่การพัฒนาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดบริการสาธารณะได้ด้วยตนเอง จึงมีความจำเป็นต้องมีการถ่ายโอนภารกิจบางภารกิจให้แก่ปกครองส่วนท้องถิ่น(สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นหน่วยงานหนึ่ง que จัดบริการทางการศึกษาระดับปฐมวัย ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 297 ศูนย์ รับนักเรียนที่มีอายุตั้งแต่ 3-5 ปี จากสรุปผลการนิเทศติดตาม เพื่อพัฒนางานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยพบปัญหาอุปสรรค ดังนี้ 1) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไม่สอดคล้องกับบริบทศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญด้านการจัดครูพี่เลี้ยงเข้าสอนชั้นปฐมวัยค่อนข้างน้อย 3) อัตราส่วนของจำนวนครูต่อนักเรียนมากเกินไป การจัดการศึกษาปฐมวัยจึงเป็นภารกิจสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องบริหารจัดการและดำเนินการพัฒนาเด็กในท้องถิ่นชุมชนให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมตามวัยตลอดจนเป็นการแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาขั้นสูงสุดต่อไป จากเหตุผลสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษา เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เพื่อที่จะนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลและใช้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยการแจกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 400 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane จากประชากร 1,900 คน ใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการคิดแบบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยในการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก 3) ด้านการรักษาความปลอดภัย 4) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 5) ด้านปัญหาและอุปสรรค

ประชากร ได้แก่ ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 151 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 297 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1,452 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 151 คน หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 297 คน ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 1,452 คน ซึ่งได้มาโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตร Yamane

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา ผู้วิจัยได้จัดกลุ่มตัวแปรออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ตัวแปรต้น ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาจำนวน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก 3) ด้านการรักษาความปลอดภัย 4) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 5) ด้านปัญหาและอุปสรรค

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์

จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 60 อายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.50 มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50 ส่วนใหญ่ตำแหน่งผู้ดูแลเด็ก คิดเป็นร้อยละ 76.50 รายได้ต่อเดือนอยู่ในระหว่าง 5,000-10,000 บาท / เดือน คิดเป็นร้อยละ 66.25

นอกจากนี้ผลการศึกษการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$) และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.35$) ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$) ด้านการรักษาความปลอดภัย การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.72$) ด้านปัญหาและอุปสรรค การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.22$) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$)

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์

สำหรับการศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีผู้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการควรให้เป็นไปตามระเบียบ การบริหารจัดการขององค์กรไม่ค่อยให้ความสำคัญกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและครูผู้ดูแลเด็ก การประชาสัมพันธ์ข่าวสารยังไม่ถึงศูนย์ ควรให้ความสำคัญด้านการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรเน้นการมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของศูนย์ มีบุคลากรน้อยไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีการบริหารจัดการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ผู้บริหารแสวงหาแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว ควรมีนโยบายในการพัฒนาศูนย์ที่ชัดเจน การบริหารจัดการเน้นพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานไม่เน้นพัฒนาคน

2. ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก ควรจัดส่งครูเข้าอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดการฝึกอบรม ครูผู้ดูแลเด็กมีคุณวุฒิไม่ตรง ควรจัดให้ครูผู้ดูแลเด็กไปศึกษาดูงานมากกว่านี้ ควรจัดฝึกอบรมครูผู้ดูแลเด็กให้มีความเข้าใจเด็กมากกว่านี้เพราะส่วนมากมีแต่ใช้อารมณ์ ครูส่วนมากได้มาจากการสอบแข่งขันทำให้ไม่เข้าใจเด็ก ควรจัดประเมินครูผู้ดูแลเด็กทุกเดือน ครูผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้และจริยธรรมในการดูแลเด็ก

3. ด้านการรักษาความปลอดภัย อาคารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อุปกรณ์และเครื่องเล่นชำรุด ควรมียามรักษาความปลอดภัยประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

4. ด้านปัญหาและอุปสรรค ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุต่างๆ อาคารใช้สอยไม่เพียงพอ สนามเด็กเล่นและไม่มีที่กำบังแดด งบประมาณในการจัดซื้อนมและอาหารกลางวันออกไม่ตรงตามวัน เวลา ขาดอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ควรปรับปรุงภูมิทัศน์รอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ในการบริหาร ขาดรถรับส่งนักเรียน ขาดงบประมาณในการสนับสนุนด้านเทคโนโลยี

5. ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ควรจัดอบรมผู้ปกครองให้มากกว่านี้ ควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมกับเด็กทุกเดือน

อภิปรายผล

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย

1) ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อได้ศึกษาแล้วพบว่า การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่าบางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีขนาดเล็ก ขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวคิดในการใช้หลักธรรมสัปปุริสธรรมในการบริหาร สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรมะสำหรับคนดีหรือสัตบุรุษ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ 7 ข้อ ตรงกับข้อ 4 มัตตัญญูตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักประมาณ ในการแสวงหาเครื่องเลี้ยงชีวิตแต่โดยทางที่ชอบและรู้จักประมาณการบริโภคแต่พอควร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช วรหาญ (2558) วิจัยเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงความสามารถของบุคลากรและงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง และงานวิจัยของ อภิชาติ แสงลี ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรบริหารส่วนตำบลในอำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านบุคคลและการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่องค์กรบริหารส่วนตำบลสรรหาบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ลูกจ้างองค์กรบริหารส่วนตำบล ครูพี่เลี้ยง/ผู้ดูแลเด็ก ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีโอกาสเข้ารับอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้น้อย

2) ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ เมื่อได้ศึกษาพบว่า การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการทุกข้ออยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า หัวหน้าศูนย์ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในด้านวิชาการ และการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และมีวุฒิทางการศึกษาปฐมวัย หรือมีวุฒิทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องโดยตรง รวมทั้งผู้ดูแลเด็ก มีความรู้ความเข้าใจ มีประสบการณ์ ในการจัดการศึกษาปฐมวัย และให้การดูแลเอาใจ ใส่เด็กได้อย่างทั่วถึง ความอดทน รักและเมตตาเด็กเมื่อเด็กอยู่ด้วยแล้วรู้สึกเป็นมิตรและอบอุ่น สอดคล้องกับแนวคิดในการใช้หลักธรรมสัปปุริสธรรมในการบริหาร สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรมะสำหรับคนดีหรือสัตบุรุษ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ 7 ข้อ ตรงกับข้อ 3 อัตถัญญุตาน หมายถึง ความรู้จักตน ว่าโดยชาติตระกูล ยศศักดิ์ สมบัติ บริวาร ความรู้ และคุณธรรมเพียงเท่านั้นๆ ล้วนประพฤติตนให้สมควรแก่ที่เป็นอยู่อย่างไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ แสงสี (2562) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านบุคคลและการบริหารจัดการ ส่วนใหญ่ องค์การบริหารส่วนตำบลสรรหาบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์ลูกจ้างองค์การบริหารส่วนตำบล ครูพี่เลี้ยง/ผู้ดูแลเด็ก ขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีโอกาสเข้ารับอบรมสัมมนาเพิ่มพูนความรู้น้อย

3. ด้านการรักษาความปลอดภัย การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เกือบทุกข้อมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านขาดงบประมาณในการบริหารจัดการ มีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า สภาพแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัย เป็นสิ่งสำคัญสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอย่างมาก เพราะถ้า สภาพแวดล้อมไม่ดีก็จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพราะเด็กต้องปฏิบัติกิจกรรมในสถานพัฒนาเด็กเล็กเกือบทั้ง วันนอกจากนี้ยังเป็นส่วนแรกๆที่ผู้ปกครองหรือบุคคลอื่นที่จะมองเห็นเมื่อเข้าไปติดต่อ การพัฒนาในด้านนี้จึงต้องให้ความสำคัญมาก ถ้าสภาพแวดล้อมไม่สะอาดและปลอดภัยสถานพัฒนาเด็กเล็กจะรีบแก้ไขทันที ฉะนั้นการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดและปลอดภัยเป็นเรื่องที่จะต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กด้วย โดยปกติก็เป็นข้อกำหนดในการดำเนินงานของสถานพัฒนาเด็กเล็กอยู่แล้ว จึงทำให้สถานพัฒนาเด็กเล็กปฏิบัติได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดในการใช้หลักธรรมสัปปุริสธรรมในการบริหาร สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรมะสำหรับคนดีหรือสัตบุรุษ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ 7 ข้อ ตรงกับข้อ 2 อัตถัญญุตาน หมายถึง ความรู้จักผล เช่น รู้จักว่าสุขเป็นผลแห่งเหตุอันนี้เป็นผลแห่งเหตุอันนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ แสงสี (2562) ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลใน อำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ส่วนใหญ่สถานที่ตั้ง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในพื้นที่ที่มีขนาดเหมาะสม ไม่เสี่ยงอันตราย มีการติดตั้งระบบและอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระดับปฐมวัยครบ แต่เครื่องเล่นสนามส่วนใหญ่ชำรุดทรุดโทรมและไม่มีหลากหลาย

4) ด้านปัญหาและอุปสรรค การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ อาจเป็นเพราะว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางศูนย์เป็นศูนย์ขนาดเล็ก ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากผู้บริหาร ทำให้การบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของการขยายอาคารที่มีพื้นที่จำกัดให้กว้างขวางขึ้น เพื่อรองรับเด็ก การขาดวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนที่ไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการพัฒนาบุคลากร เหล่านี้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐานเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับแนวคิดในการใช้สัปปุริสธรรมในการบริหาร สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรมะสำหรับคนดีหรือสัตบุรุษ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ 7 ข้อ ตรงกับข้อ 1 ธัมมัญญุตาน หมายถึง ความรู้จักเหตุ เช่น รู้จักว่าสิ่งนี้เป็นเหตุแห่งสุขสิ่งนี้เป็นเหตุแห่งทุกข์

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช วรหาญ (2558) วิจัยเรื่องความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับสูงความสามารถของบุคลากรและงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและผู้ปกครองมีความพึงพอใจในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับสูง

5) ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกข้อมีการบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลา เพราะต้องทำงานนอกบ้าน ทุกอย่างจะต้องเป็นหน้าที่ของสถานพัฒนาเด็กเล็กเพียงอย่างเดียวบางครั้งมีการแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครอง ผู้ปกครองก็ไม่ได้สนใจเท่าที่ควร จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินงานในด้านนี้ ทำได้เพียงบางส่วน แต่อย่างไรก็ตาม ทั้งผู้บริหารและครูซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ก็พยายามหาทางแก้ไขเพื่อที่จะให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมให้มากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดในการใช้หลักธรรมสัปปุริสธรรมในการบริหาร สัปปุริสธรรม แปลว่า ธรรมะสำหรับคนดีหรือสัตบุรุษ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ประทานไว้ 7 ข้อ ตรงกับข้อ 6 ปริสัณญุตตา หมายถึง ความเป็นผู้รู้จักชุมชน โดยกิจริยาที่จะต้องประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ ว่าชุมชนหมู่หนึ่งเมื่อเข้าไปหาจะต้องประพฤติต่อชุมชนนั้นๆ ว่าชุมชนหมู่หนึ่งเมื่อเข้าไปหาจะต้องทำกิจริยาอย่างนี้ จะต้องพูดคุยอย่างนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ แสงลี ได้ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชน ส่วนใหญ่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดกิจกรรมที่เอื้อและเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์ แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดความรู้และความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ ด้านการบริหารจัดการ การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็ก การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ด้านการรักษาความปลอดภัย การบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก ด้านปัญหาและอุปสรรค การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วม การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวม ด้านการบริหารจัดการให้เป็นไปตามระเบียบมโนบายในการพัฒนาศูนย์ที่ชัดเจน ด้านคุณภาพของครูผู้ดูแลเด็กควรจัดส่งครูผู้ดูแลเด็กเข้าอบรมเพื่อพัฒนาตนเองและจัดให้ครูผู้ดูแลเด็กไปศึกษาดูงานให้มากขึ้น และจัดประเมินครูผู้ดูแลเด็กทุกเดือน ด้านการรักษาความปลอดภัยควรมียามรักษาความปลอดภัยประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านปัญหาและอุปสรรคควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารจัดการศูนย์ให้เพียงพอ และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเปิดโอกาสโดยการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกเดือน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 หน่วยงานต้นสังกัด ควรจัดอบรมให้บุคลากรในสถานพัฒนาเด็กเล็ก ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัยอย่างเพียงพอ และจัดอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้กับบุคลากรอยู่เสมอ

1.2 ส่งเสริมให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญกับเด็กเมื่อเด็กอยู่ที่บ้าน ดังนั้น การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเข้ามาช่วยการดำเนินงานและกิจกรรมของสถานพัฒนาเด็กเล็ก ก็จะทำให้ผู้ปกครองเข้าใจปัญหาและความต้องการของสถานพัฒนาเด็กเล็ก และให้การสนับสนุนได้ จะทำให้การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษา หัวหน้าศูนย์ ผู้ดูแลเด็ก และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องของประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

1.3 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้นเพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบถึงการพัฒนาและใกล้ชิดกับบุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มากขึ้น

1.4 ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรนำผลการวิจัยไปจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างเป็นระบบ และควรจัดทำแผนผังกำหนดการขยายการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไว้ (master plan)

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเปรียบเทียบการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหา การดำเนินงานการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมอนามัย

2.4 ควรศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมของผู้บริหาร ผู้อำนวยการกองการศึกษาหัวหน้าศูนย์ ผู้ดูแลเด็ก รวมถึงบุคลากรทางการศึกษา

2.5 ควรศึกษาปัจจัยอื่นๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตามมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกรมอนามัย เช่น ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้ประกอบอาหารสำหรับเด็กเล็ก ด้านสภาพแวดล้อม กิจกรรมที่สร้างการมีส่วนร่วมระหว่างสถานพัฒนาเด็กเล็กกับผู้ปกครอง ค่าตอบแทนที่เหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2546). แนวคิดคู่มือปฏิบัติงานสภาตำบล และ อบต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2549). มาตรฐานการพัฒนาเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

นิตยา คชภักดี. (2539). แนวทางการดำเนินงานโครงการพัฒนาครอบครัว : เพื่อลูกหลานเติบโตใหญ่อย่างมีคุณภาพ ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง. นครปฐม: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.

เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน. (2546). แนวทางการจัดทำและพัฒนา มาตรฐานการศึกษาของชาติ (รายงานการวิจัยฉบับย่อ). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

วัฒนา ปุณญฤทธิ. (2536). การเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏพระนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2547). คู่มือการปฏิบัติงานการถ่ายโอนภารกิจศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ ในศาสนสถานให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

อภิชาติ แสงลี. (2562). การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร. (การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

อัครเดช วรหาญ. (2558). ความสามารถในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

Supervision within basic education institutions under the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen, Area 2

Katreeya Saengsai^{1*}

¹Mahamakut Buddhist University, Isan Campus, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ben_lowz@hotmail.com

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the conditions and problems of supervision within basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen, and 2) compare the conditions and problems of supervision within basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen. The sample group used in this study consisted of 136 school administrators and 310 teachers from the schools, totaling 446 people. The instruments used for data collection were a rating scale questionnaire with a reliability of .97 for the whole questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test (Independent Samples). The results of the study found that 1) The conditions of supervision within basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen, were at a high level overall and in each aspect. 2) The problems of supervision within basic education institutions under the Office of the Primary Education Area 2, Khon Kaen, were at a low level overall and in each aspect. 3) Comparison of the conditions of supervision within basic education institutions Under the jurisdiction of the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen, Area 2, classified by overall status, there are no differences in the practices. 4) Comparison of problems in the implementation of internal supervision in basic education institutions under the jurisdiction of the Office of the Primary Education Area, Khon Kaen, Area 2, classified by status, overall and in each aspect, there are no differences in the problems.

Keywords: Internal Supervision, Basic Education Institutions

การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

แคทรียา แสงใส^{1*}

¹มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ben_lowz@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน และครูผู้สอนจากสถานศึกษา จำนวน 310 คน จำนวนทั้งสิ้น 446 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples) ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1) สภาพการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย 3) การเปรียบเทียบสภาพการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน 4) การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การนิเทศภายใน, สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

© 2024 BRJ: Bodhisatva Review Journal

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์แบบ คือเป็นทั้งคนเก่ง และคนดีมีคุณภาพ เมื่อคนมีคุณภาพแล้วย่อมเป็นกำลังสำคัญหรือเป็นทรัพยากรหลักในการพัฒนาชาติบ้านเมืองให้เจริญก้าวหน้า สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545–2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) ระบุว่าการพัฒนาชีวิตให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม ในการดำรง ชีวิต สามารถอยู่ ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรนั้นผู้บริหารต้องอาศัย การบริหารงานในโรงเรียน 4 งานหลัก คือ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคลากร งานบริหารทั่วไป ซึ่งในการบริหารงานทั้ง 4 งานนั้น งานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด สอดคล้องกับ ปริญญาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546) ได้สรุปเกี่ยวกับงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการ เป็นงานหลักของโรงเรียน ไม่ว่าจะเรียน ประเภทใดมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับงานหลักสูตร การจัดการโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน

งานนิเทศเป็นงานที่มีความสำคัญงานหนึ่งของการจัดและบริหารการศึกษาในการพัฒนาการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนในระดับใด ต่างก็ต้องมีการนิเทศเป็นหลักของการจัดกิจกรรมบริหารสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การนิเทศจึงเป็นกระบวนการของการศึกษาที่มุ่งจะส่งเสริม ให้การสนับสนุน และพัฒนามาตรฐานของการศึกษา โดยเฉพาะผู้นิเทศการศึกษาก็ต้องมีความรู้มีประสบการณ์และทักษะต่างๆ ในการนิเทศต้องการการสนับสนุน และต้องการขวัญและกำลังใจ ต้องการความร่วมมือร่วมใจจากบุคคลทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ขณะเดียวกันผู้รับการนิเทศก็ต้องการการดูแลเอาใจใส่ ต้องการขวัญและกำลังใจ การสนับสนุนจากผู้นิเทศและผู้บริหารเช่นกัน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2546) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า งานนิเทศนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนามาตรฐานการศึกษา ผู้นิเทศจำเป็นต้องมีความรู้ มีประสบการณ์และทักษะในการนิเทศ ให้บุคลากรมีขวัญและกำลังใจ มีความร่วมมือกันที่จะพัฒนามาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา จากการนำกระบวนการนิเทศ มาดำเนินการในการบริหารสถานศึกษา

สภาพและปัญหาการการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เป็นการจัดการศึกษา มุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณภาพ โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พัฒนาสู่องค์การใฝ่เรียนรู้ บริการการศึกษาให้ก้าวไกล ก้าวทันโลก ให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ พร้อมเป็นพลเมืองที่ทรงคุณค่าภายใต้การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2552) จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ในด้านการจัดการศึกษา พบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือการส่งเสริมการเรียนรู้ นอกห้องเรียนยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริมความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านยังไม่เพียงพอนักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์น้อย สื่อการเรียนการสอนบางส่วนไม่สอดคล้องตามความต้องการ โรงเรียนใช้สื่อการเรียนการสอนไม่คุ้มค่าและการมีส่วนร่วมของประชาชนและเอกชนในการพัฒนาการศึกษาน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2, 2552) เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน จากผลการดำเนินการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลสูงสุด ผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาวิจัย การศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปปฏิบัติ ปรับปรุงเป็นแนวทางพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

จากเหตุผล สภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพและปัญหา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำไปปฏิบัติ ปรับปรุงเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการนิเทศภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเป็นข้อมูล ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปรับปรุง การกำหนดนโยบาย วางแผนส่งเสริม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และพัฒนาการศึกษาชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,798 คน จำแนกตามสถานภาพได้ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 210 คน ครูผู้สอน จำนวน 1,588 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 446 คน ซึ่งได้จากสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามสถานภาพและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางจซีและมอร์แกน (Krejcie & Mogan อ้างถึงใน ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2550) ได้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อยโดยการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลาก จำแนกได้ ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน ครูผู้สอน จำนวน 310 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) มี 5 ระดับ คือ

5	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	มีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ศึกษาวิธีสร้างเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) และ การสร้างแบบสอบถามแบบปลายเปิด (Open End) จากตำราของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

3. ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถามของ ราตรี ฉวีวงศ์ (2551) มาปรับปรุงและหาคุณภาพของเครื่องมือใหม่ เพื่อใช้ในการศึกษาในครั้งนี้

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการบูรณาการจากตำราเอกสารต่างๆ ดังกล่าวเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้องและการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน คือ นายพิพัฒน์ สิ้นเฑาว์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร การศึกษา เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของคำถามแต่ละข้อ โดยหาค่าดัชนีความ สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of Consistency) เกณฑ์การเลือก ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.60 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

7. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

8. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ หาค่าความสัมพันธ์ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item - total correlation) ได้ค่าอำนาจ จำแนกระหว่าง 0.40 – 0.68 และหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้แบบวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตาม วิธีของครอนบาค (Cronbach) เกณฑ์การเลือก ได้ค่า เท่ากับ α 0.93

9. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษา ต่อ ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาเสนอต่อผู้อำนวยการ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูลในการศึกษาด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนมาด้วยตนเอง จำนวน 446 ฉบับ ได้รับคืนมา 446 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยทำการ วิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมดโดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนัก เขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ทั้งโดยภาพรวม รายด้านและรายข้อ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนัก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อโดย การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปลความหมาย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

- 4.51 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาในระดับมากที่สุด
 3.51 – 4.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับมาก
 2.51 – 3.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับปานกลาง
 1.51 – 2.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อย
 1.00 – 1.50 หมายถึง มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยการทดสอบ ที (t – test แบบ Independent samples)

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามตามสถานภาพโดยนำไปทดสอบ ที (t – test แบบ Independent samples)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

1. สภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

1.1 สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 2 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล และส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติที่น้อยที่สุดคือ ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ เมื่อพิจารณารายละเอียดเป็นรายด้าน สรุปผลได้ดังนี้

1) ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ ครูมีส่วนร่วมในการเลือกคณะกรรมการรับผิดชอบงานนิเทศภายในสถานศึกษา และสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการรับผิดชอบงานนิเทศภายในเรื่องขอบข่ายงานและความรับผิดชอบงานนิเทศ

2) ด้านการจัดระบบข้อมูล และสารสนเทศ มีเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูลชนิดต่างๆ เช่น และสำรวจ ฯลฯ มีข้อมูลย้อนหลังที่เก็บเป็นระบบอย่างน้อย 3 ปีการศึกษา

3) ด้านการวางแผนการนิเทศ นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาการของผู้เรียนไปใช้ประกอบการวางแผน และกำหนดแผนการนิเทศตามลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการที่จำเป็นเพื่อพัฒนาผู้เรียน

4) ด้านการการดำเนินการนิเทศ มีปฏิบัติการนิเทศในลักษณะการชี้แนะหรือแนะนำ เพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

5) ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล กำกับและติดตามความก้าวหน้าหลังการนิเทศอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินทั้งก่อนและหลังการนิเทศ

1.2 ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีปัญหามากที่สุดคือ คณะกรรมการรับผิดชอบงานนิเทศภายในสถานศึกษาไม่มีความเข้าใจในขอบข่ายงานและความรับผิดชอบการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการวางแผน

1) ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ โดยภาพรวม มีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด คือ คณะกรรมการรับผิดชอบงานนิเทศในสถานศึกษา ไม่มีความเข้าใจในงาน และความรับผิดชอบการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศ รองลงมา คือ ไม่มีการ

กำหนดขอบข่ายงานและความรับผิดชอบ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ครูไม่มีส่วนร่วมในการคัดเลือกคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในสถานศึกษาและ ไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบงานนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นลายลักษณ์อักษร

2) ด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวม มีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด คือ ไม่มีการใช้สื่อเทคนิคหรือ กิจกรรมการนิเทศอย่างหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ รองลงมาคือไม่มีข้อมูล ย้อนหลังที่เก็บเป็นระบบ อย่างน้อย 3 ปีการศึกษา ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือไม่มีการนำข้อมูลที่จัดเก็บไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา

3) ด้านการวางแผนการนิเทศ โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด คือ การไม่นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ด้านพัฒนาการของผู้เรียนไปใช้ประกอบการวางแผน รองลงมาคือ ไม่กำหนดแผนการนิเทศตามลำดับความสำคัญของปัญหาและความต้องการที่จำเป็นเพื่อพัฒนาผู้เรียกส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุดคือไม่มีการประชุมคณะกรรมการก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน

4) ด้านการดำเนินการนิเทศ พบว่า โดยภาพรวมมีปัญหาในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุดคือไม่มีการจัดกิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศหลากหลายและเหมาะสมกับสภาพปัญหาและความต้องการ รองลงมา คือ ไม่มีการจัดบรรยากาศความร่วมมือที่ดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ การนิเทศภายในไม่มีลักษณะการชี้แนะ หรือแนะนำเพื่อช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

5) ด้านการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล โดยภาพรวมแล้วมีปัญหาในระดับน้อยเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่มีปัญหามากที่สุด คือ ไม่กำกับและติดตามความก้าวหน้าหลังการนิเทศอย่างต่อเนื่อง รองลงมา คือไม่มีการประเมินทั้งก่อนและหลังการนิเทศ ส่วนข้อที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ไม่มีการนำผลการนิเทศไปวางแผนเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการนิเทศ ภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ และด้านการดำเนินงานนิเทศ มีการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศ ด้านการวางแผนงานนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล ไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพมีการปฏิบัติสูงสุดเกี่ยวกับการประชุมคณะกรรมการก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมและวางแผนการปฏิบัติงานของโรงเรียน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการนิเทศอย่างเพียงพอ และสอดคล้องกับแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุล (2565) ได้กล่าวว่าการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน มีความสำคัญและได้ให้เหตุผลไว้ ดังนี้ 1) ความเปลี่ยนแปลง

ของระบบการจัดการศึกษา 2) การปรับปรุงตลอดจนการพัฒนาหลักสูตร 3) ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว 4) ความเชื่อยชาความนิ่งเฉย การขาดความสนใจของครูจึงควรได้รับการกระตุ้น 5) วิทยาการ สังคม และวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป 6) การขาดประสบการณ์ของครูใหม่ หรือครูเก่าที่ก้าวไม่ทันต่อเทคนิคและวิธีการสอนใหม่ๆ 7) ผลการวิจัยและค้นคว้าใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาการต่างๆ ควรได้รับการเผยแพร่และแปลความหมายออกมาเป็นการปฏิบัติเพื่อให้การศึกษาเจริญก้าวหน้า 8) ปรัชญาและอุดมการณ์ทางการศึกษาเปลี่ยนแปลง ได้รับการถ่ายทอดและสนองตอบของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา

ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาในภาพรวมต่ำสุด คือด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพราะการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ สัมพันธ์กับกระบวนการบริหารการศึกษาอย่างยิ่ง การจัดเก็บข้อมูลทางการศึกษาต้องจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศให้เป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของ ลิปพนนท์ เกตุทัต (2548) กล่าวว่า การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการนิเทศโดยอาศัยบุคลากรภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเองเป็นผู้นิเทศ ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา รวมทั้งครูที่มีความสามารถและความชำนาญ ตลอดจนมีประสบการณ์ด้านการสอน เฉพาะสาขาวิชา บุคลากรเหล่านี้จะต้องสามารถทำการนิเทศครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปของครูพี่เลี้ยงและตรงกับหลักธรรมว่า สุจริต 3 ประการได้แก่ 1. กายสุจริต คือ ความสุจริตทางกาย 2. วาจาสุจริต คือความสุจริตทางวาจา 3. มโนสุจริต คือ ความสุจริตทางใจ คิดแต่สิ่งดีงาม ถูกต้อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวรรณ รอดราศรี (2556) การนิเทศภายในโรงเรียนในเครือมหาไถ่ศึกษา สังฆมณฑลอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยสภาพปัญหาในการนิเทศภายในโรงเรียนในเครือมหาไถ่ศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านกำหนดและแจ้งนโยบายการนิเทศภายในโรงเรียน ด้านแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายใน ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านประเมินผล มีสภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการด้านต่าง ๆ ก่อนปฏิบัติการนิเทศ สภาพปัญหาในภาพรวมมีปัญหาในระดับปานกลาง

ผลการเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสภาพการนิเทศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ และ ด้านการดำเนินงานนิเทศ มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศ ด้านการวางแผนงานนิเทศ และ ด้านการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย สมคิด ทารินไสล (2560) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า มีการปฏิบัติโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติ

ผลการเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารและครูผู้สอนมีปัญหาไม่แตกต่างกันโดยเฉพาะ ด้านการวางแผนการนิเทศ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไกรสวัสดิ์ แก้วคำหาร (2565) การศึกษาระดับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานนิเทศภายในอยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน ยกเว้นการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขที่โรงเรียนขนาดเล็ก มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง และไม่มีการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างสถานภาพและขนาดโรงเรียนต่อระดับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

แต่เมื่อเปรียบเทียบตามสถานภาพ พบว่า โดยรวมด้านการลงมือปฏิบัติและด้านการติดตามประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านที่เหลือนั้นไม่แตกต่างกันและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน ของผู้บริหารและครูผู้สอน คือ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศภายใน ควรดำเนินการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างจริงจัง โปร่งใส ให้ความยุติธรรมกับคณะครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ควรมีการประชุม เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการนิเทศภายในและกำหนดตารางการนิเทศ อย่างชัดเจน และควรสรุปผลการนิเทศและแจ้งให้ครูทราบ เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาตนเอง

สรุปผลการวิจัย

สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล ส่วนด้านที่มีระดับปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการดำเนินการนิเทศภายใน

ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีปัญหาสูงสุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายใน รองลงมาคือ ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือ และด้านการประเมินผลการนิเทศและรายงานผล ส่วนด้านที่มีระดับปัญหาต่ำสุด คือ ด้านการวางแผนการนิเทศ

การเปรียบเทียบสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพโดยรวมมีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ และด้านการดำเนินงานนิเทศ มีการปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อวางแผนการนิเทศ ด้านการวางแผนงานนิเทศ และด้านการประเมินผลการนิเทศและการรายงานผล มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 สภาพการการปฏิบัติการ งานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ด้านที่มีการปฏิบัติน้อยคือ ด้านกำหนดผู้รับผิดชอบและภารกิจงานนิเทศ รองลงมา คือ ด้านการจัดระบบข้อมูลและสารสนเทศ การดำเนินภายในยังมีจุดอ่อนด้านการปฏิบัติการนิเทศ ซึ่งผู้บริหารขาดการติดตามการนิเทศอย่างต่อเนื่อง ไม่ปฏิบัติตามแผนการนิเทศประจำปี จึงทำให้การนิเทศไม่ประสบความสำเร็จตามกระบวนการและขั้นตอนของการนิเทศที่ถูกต้องและได้ผล โรงเรียนควรมีการพัฒนาครูการนิเทศภายในควรได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาจัดเก็บข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบนิเทศภายในเพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น

1.2 การดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านที่มีปัญหาไม่แตกต่างกัน ค่า $t -$ ต่ำสุดสถานศึกษาควรสร้างความเข้าใจร่วมกัน หากครูทุกคนมีความเข้าใจ ถูกต้องตรงกัน เกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะทำให้ครูคลายความวิตกกังวล และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือกับผู้นิเทศ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับครูสายผู้สอน และผู้อำนวยการโรงเรียน ระหว่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.2 ควรศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาและเปรียบเทียบการจัดการนิเทศภายใน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนการพัฒนาศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ไกรสวัสดิ์ แก้วคำหาร. (2565). ศึกษาระดับการดำเนินการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วี. อินเตอร์ พรินท์.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. (2548). การนิเทศการศึกษาชี้ทางนักรับบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: เอส เอ็น เอ็ม จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560) การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). การนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพมหานคร.

สมคิด ทารินไสล. (2560). การปฏิบัติตามกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดหนองคาย เขต 1. (ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

สีปพนนท์ เกตุทัต. (2548). การปฏิรูปการศึกษา. สารพัฒนาหลักสูตร, 16(128), 45.

สุวรรณ รอดราศี. (2566). การนิเทศภายในในเครือข่ายโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม. (ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).